

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 «
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszaadja
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Nyomott helyzet.

(—a.) Nehéz viszonyok, nem jó auspiciumok közt léptük át az újév küszöbét. Lelkünket fogva tartja az a szörnyűséges katasztrófa, mely bár távol tőlünk, a világ egyik legszebb vidékét sújtotta s a melynek igazi méretei tulszárnyalják az eddig is borzasztóan hangzó híreket. Most már kétszáz ezer ember vesztéről és csaknem háromezer éves kultúra alkotásainak pusztulásáról szólnak e hírek, melyek részvétet váltanak ki a világ összes művelt nemzeténél és segélykérőt követelnek a világ minden részéből.

Az aggodalom, mely a külpolitikai helyzet bizonytalan volta miatt támadt a Bosznia annexiójáért, nem szűnt meg az új évben sem. Anglia hozzájárulása külügyi kormányunknak konferencia-javaslatához, kétségkívül javítja a helyzetet, de a balkán népek harci vágya már alig fékezhető. El kell készülnünk rá, hogy ha elolvad a hó a Balkánon, csapatainknak is át kell lépni a Rubikont.

Belügyeink sem állanak valami rózsásan. A szocialista vezérek kudarcot vallottak ugyan a tömegsztrájkjal, az erőpróba tehát nem sikerült s nemcsak a közönség foglalt határozott állást a

sztrájkolók ellen, hanem a munkások legnagyobb része is, a mi biztató jel arra, hogy kezdődik valahára a kiábrándulás és ez nagyon jelentékeny dolog, különösen most az általános választói jogért folyó küzdelem kezdetén, de ebből még nem lehet a munkásviszonyok lényeges javulására következtetni. Ehhez még úgy látszik sok küzdelem s sok hasonló kudarc kell.

Az újévi politikai nyilatkozatok nem valami bő perspektívát tárnak elénk. Azt sejtjük belőle, hogy még maguk a vezérek sincsenek egészen tisztában a helyzettel.

A függetlenségi párt válsága az újévi beszédekre is reányomta a maga bélyegét. E pártnak tengelyét most a bankkérdés képezi. Az első határozat szerint a párt és a koalíció nevében olyan szónok üdvözölte volna a miniszterelnököt, aki nemrég beszámolójában a bankkérdésben is a megalkuvást hirdette. Az utolsó percben változtattak a dolgon és a párt intranzigens csoportjából állítottak szónokot, ki aztán a ragaszkodás biztosítása helyett programponthoz terjesztett a kormányelnök elé.

Wekerle és Kossuth válaszai különben nagyon óvatos kifejezésekből vannak

összeállítva. Még a mi kis határozottság volt a többség pártvezérének beszédében, azt is törölték a hivatalos korrekturánál.

Amit előre hirdettek a hivatalos lapok, hogy az újévi beszédek hivatalosan betelentik majd a fuziót, nem következett be. Ez feltűnést kelt mindenfelé. Magyarzatát mi csak abban véljük megtalálni, hogy a fuzió a bankkérdés megoldásától függ. Önálló bank nélkül ha meg is lenne a fuzió, oly nagymérvű kiválás következne be a függetlenségi pártnál, hogy ezen legfeljebb új választás segítene, amiről már beszélnek is politikai körökben.

A fuzióról sem Wekerle, sem Kossuth sem Andrassy nyilatkozatában nincs egyetlen halvány célzás sem. Egyedül Simonyi Semadam Sándor beszélt róla, amiből az tűnik ki, hogy a néppárt nem vesz részt a fuzióban, de tovább is koalícióban marad a fuzióból alakuló kormányzó párttal. Erre ugyan nem a miniszter Zichy felelt, hanem atyja, a néppárt ősz vezére, Zichy Nándor gróf, de ez elég ahhoz, hogy a politikai világban befejezett dolognak tekinthessék ezt a fontos tényét, miszerint a néppárt nem vesz részt a fuzióban. Ezek után azt a hírt sem hisszük, amely gyakrabban felmerült

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Nem úgy van most . . .

Írta: Gáspárné Kovács Irén.

Van a nagy magyar Alföldnek egy kicsi csendes faluja: Szegvár. Nincs a falunak semmi nevezetessége, ha csak szabadság szoborral díszített ártéri kútját nem vesszük nevezetességeknek.

Aki megfordul ott idegen, az hamar el is telejti a falut, de a ki egy ideig benne lakott az fájó szívvel távozik onnan.

Idegen ritkán is látott a falu ezelőtt egy évtizeddel is, mert különösen tavasszal és ősszel az alföldi »vendég marasztaló« sártól ugyan fáradságos dolog volt a falut megközelíteni. Vonatja nem volt. Vízutját — a Tiszától — távol van s így csak tengelyen lehetett oda jutni. Ha azután valaki akár hivatalos dologban, akár rokont látogatni akart a faluba menni, jól elkellott magát látni »hazaival«. Mert megeshetett, hogy a 3—4 órai utat 8—9 óra alatt tudta megtenni.

Alig fordult kettőt-hármat a kocsikerék, megkelet állni s a kerekeket tisztogatni, mert az Alföld barátságos sara úgy körül öleli,

mintha az egész országot velünk szeretne jönni.

Idegen ritkán láttak a fehérre meszelt zöldsalukáteres szegvári házak, a barátságosan bolyogató akácfaakkal szegett utcák.

Pedig a most csendes falu utcái nem voltak mindig ilyen csendesek.

Négyes fogatok robogtak végig az utcákon, zsinóros megyehajduk sarkantyúi pengettek a gyalogjáró deszkáin. Akkor élénk, vig élet volt a faluban. S az akkori vigéletből nem maradt más semmi csak az ódon nagy megyeháza s egy-egy omladozó curia maradványai. Ahol régebben tekintetes urak eregettek öblös tajtékpipáikból a füstöt — most malacok turkálnak, libák hangos gágogása hallik s a tuja és ciprus bokrok alatt csibék kaparásznak.

Ahogy a megye székhelyt áttették Szentre az uralom kihalt a faluban. A »végzett« földesurak mentek a megyével — hivatalt vállalni. Akiknek még volt valamijök azok bérbe adták és be mentek a városba lakni. Akik a faluban maradtak azok között volt az öreg várnagyné, aki nem tudta azt a sirhalmot ott az akáclobos temetőben itt hagyni.

Ez az öreg várnagyné — a mi kedves Tini néni — régi előkelő családból való volt, büszke származására. De nem azok közül a gőgös nemes asszonyok közül való,

a kik még a szájakat is ki mossák talán ha azt a szót »paraszt« kénytelenek kiejteni. Tini néni szerette a népet, hanem az ő maga módja szerint! Ő a maradiságnak volt a pártolója és ebben soha nem egyeztünk. Engem örömmel töltött el ha kis falunk valamilyen előre haladt.

Ha valamelyik gazda jó tanuló fiát a városba küldte tovább tanulni én mindig örömmel ujságotam Tini néniemnek.

Ő pedig rosszalólag csóválta meg fejét:

— Hidd el hűgom nem jó az ha a nép közül valaki ki válik. Az sem fogja magát jól érezni új helyzetében, Őt sem fogadják jól azok, akik közé emelkedni iparkodik. Ültesd ki az üvegházi növényt a szabadba elsatnyul, elpusztul, születni kell mindenre!

Az ilyesmin azután hevesen vitakoztunk, de őt meggyőzni elvének ellenkezőjéről — nem lehetett.

Régen rebesgették már a vicinális kiépítését falunkon keresztül. Végre megjöttek a mérnökök, hogy a vonat utját kiláncolják, kikaparazzák.

Tini néniem sehogy sem tetszett ez az újítás sem, mindennap elmondta:

— Meglásd nem jó vége lesz ennek! Valami nagy bajt hoz az a vasut a falura.

— Mi bajt hozna Tini néni? Inkább sze-

szereket övének (cingulus, mely egyedül csak nálam szerezhető be.

Midőn a Főtisztelendő papság és n nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem, föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka és jutányos ár volt, melytől eltérni a lüvében sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelettel:

Bumbera Imre utóda.

polgári és papi szabó.

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új „Bazár“-épület színház-oldal

Van szerencsém a n. é. közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a legújabb divatu és legjobb minőségű szöveteim raktáron vannak, melyekből a legújabb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papságot az egyszínű és fekete áruimra, melyeket kizárólagosan a Főtisztelendő papság részére tartok. Állandóan nagy választék reverenda, szimáda és egyházi quadrátusokból. Rivétum viola és fekete színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legcélszerűbb hit. remény,

komoly lapok hasábjain, hogy ha a néppárt nem is fog részt venni a fuzióban, egyes, még pedig legkiválóbb tagjai mégis be fognak lépni a fuzionális pártba. Ez a pártnak olyan megoszlását eredményezné, ami csaknem egyértelmű lenne a párt feloszlásával.

Mi meg tudjuk érteni, hogy a néppárt fuzió esetén is meg akarja őrizni különállását. De nem hisszük, hogy erre határozná el magát, ha azt látná, hogy ez a lépése válság elé állítaná a pártot.

A néppártra kiáltó szükség volt annak idején, szükség van arra ma is mint a Barkóczy és a Koczurek eset bizonyítja, és még nagyobb szükség lehet a jövőben. Létét kockáztatni tehát nem szabad. Mert ha egyszer elbukik, többé nem lehet életre kelteni.

Wekerle Bécsben. Wekerle Sándor miniszterelnök a jövő hét keddjén Bécsbe utazik, hogy az udvar tagjainál az újév alkalmával kifejezésre juttassa jókívánatait. A bécsi ut alkalmat ad a miniszterelnöknek arra is, hogy a bankkérdésben az osztrák kormány tagjaival megkezdje a tárgyalásokat.

Konzervatív fuzió? Politikai körökben elterjedt hírek szerint a koalíció fuziók törekvéseivel párhuzamosan konzervatív párt alakítása iránt is folyik a munka. Gróf Zichy János, aki már többször megkísérelte a parlament konzervatív elemeinek tömörítését, most érkezettnek látta az időt, hogy régi kedves tervét megvalósítsa s hetek óta folytat ebben az irányban tárgyalásokat, melyeknek sikere elé kívált az udvarnál néznie nagy reménységgel. Zichy János minden pártból számít hívekre és azt

hiszi, negyven-ötven résztvevővel alakíthatja meg a konzervatív pártot, mely a fuzióval szemben mérsékelt ellenzéki szerepet játszana.

A debreceni mandátum. A Szabó Kálmán halálával megüresedett Debrecen-harmadik kerületi mandátumért hír szerint *Dégenfeld* József gróf lép sorompóba, még pedig újpárti programmal. Más jelöltet eddig nem emlegetnek. De a függetlenségi párt bizonyára szintén fog jelöltet állítani.

Bosznia és Hercegovina története.

A képviselőház egyik ülésében Eötvös Károly képviselő megtagadta azt, hogy Bosznia és Hercegovina a magyar állam testében benne lett volna valaha.

Természetes, hogy ez a tagadás felhívja a történetkutatóinak figyelmét, mivel fegyvert kovácso elnevezés részére, miért is kötelelenség-szerűen utána kell néznünk a magyar történet könyvében annak, hogy mi ebben a való?

A mondák sorában tartozik Anonymusnak az az előadása, hogy Zsárd és Kadocza, a vezetésök alatt levő magyar sereggel Boszniába mentek, azt meghódították és mivel soha vissza nem tértek »soba« magyarok elnevezés alatt ismerték őket.

Hogyha figyelembe vesszük a Botondról szóló mondát, előtünk kitarul a történet meg nem írott könyvéből, tehát a legendából, mondából az, hogy a magyarok egy része Kelet felé, tehát bizánci császárság felé kalandozott, a monda alatt tehát rejlik valami történelmi valóság is, már hogy ez azután milyen mérvű, ennek elbírálása a kutatókra tartozik.

Egy azonban bizonyos és ez az, hogy Boszniában és Hercegovinában az előbb keresztény, utóbb mohamedánna átalakult birtokok, bégek, nem tartoztak a szláv törzshöz eredetileg, habár a történelmi idők folyamata alatt elszlávosodtak.

Bosznia és Hercegovina a magyar nemzet történetébe tulajdonképpen II. Béla király korában lép, mert II. (vagy vak) Béla király első,

aki a Róma királya nevét felveszi és fiát, Lászlót, Bosznia fejedelmévé teszi.

Azonban mindenek előtt ismerkedjünk meg Bosznia és Hercegovina területének történelmi alakulásával.

A mai Bosznia és Hercegovina Krajnából, a mai Török-Horvátországból, a tulajdonképeni Boszniából, melynek határa Keleten és Nyugaton a Drina folyó volt. Hum földjéből, a mai Hercegovinából, Ozora és Sóföldjéből állott, melyből előbb kialakult Bosznia, azután III. Frigyes római császár által szent Száváról nevezett hercegségből alakult Hercegovina.

A Krajna eredetileg Horvátországhoz tartozott s mint ilyen Kálmán király által 1102-ben, a Zara-vecchiában történt meghódítás folytán lett Magyarországhoz csatolva Horvátország Szlavonia- és Dalmátia bekebelezése mint történelmi tény következtében és csak a törökhódítás szakította el Magyarországtól.

Török-Horvátország vagyis Krajna az Una folyó mellett Kosztajnica határvárosról Bihács felé a mai Szlavónia voalában, lakosai jobbra román katólikusok.

A Drina és Száva folyó menti macsó bán-ság már eredetileg Magyarországhoz tartozott terület volt, 1494-ben foglalta el a török.

Róma, a Narenta és ennek mellék folyója a Ráma által képezett völgy területén feküdt és mivel az Adriába futó Narente folyó völgye Dalmácia szomszédságában volt, ez a terület képezte a Ráma királyságot, mely alá azután a bosznia elnevezés vonult úgy, hogy a magyar királyi eskü formában, magában a Corpus Jurisban I. (nagy) Lajos óta mai napig szerepel a Ráma királya címe.

Hum (Halom) földje, Ozora, Sóföldje Hercegovina régi elnevezése.

A mai Bosznia tehát az Árpádházi királyok előtt nem képezett egy egységes országot, rendszeres határvonalak között, nagy részben, mai helyzete az Árpádok alatt alakul ki úgy azonban, hogy Krajna és a macsó bán-ság nem foglaltatott benne, elnevezését pedig a Bosna folyóról nyeri.

Említsük még meg azt is, hogy Bihácsot a Krajnában IV. Béla király építette volt, amit bizonyára nem tett volna, hogyha idegen tartomány lett volna az.

rencsét fog hozni. A gazdák könnyebben eladhatják terményeiket.

— De könnyebben el is költhetik az árát.

Ha szüksége volt a kereskedőnek gabonára felkereste falunkat. Ezentúl a gardáink fogják a kereskedőket felkeresni mert szükségük lesz pénzre. A vasut új igényeket, új szokásokat fog a faluba hozni. A most jó módban élő nép el fog szegényedni. Most jó neki a maga szót ruha, ezután nem lesz jó. Addig volt boldog a magyar míg mi uri asszonyok is fontunk, szótünk. Ezzel ő meg mondta véleményét a vasutról és nem szerette még hallani sem ha róla beszélünk.

— Meglássátok baj lesz ebből, mondogatta. Mi fiatalok jót mulattunk Tini néni aggodalmán s örültünk az élénkségnek amit a munkálatot vezető mérnőök hoztak a faluba. És számítgatuk a napokat a mikor az első mozdonny futót fogjuk hallani.

Ebben az időben történt, hogy Berezvai Erzsébet a falu legszebb leánya jegyet váltott a falu legderekabb és legszebb legényével Berezvai Matyival.

Az ottani szokás szerint kendőt cseréltek. A faluban mindenki örült a szép őzsejtes pár mátkaságának.

A paraszti sorból, megyei őrökkel felverődött Berkesz Jóska hazajött a faluba látogatába és ekkor látta meg a már nagy lányá serdült Berezvai Erzsébetet a templomba a lányok között. Volt ott szebbnél-szebb virágszál egy csomóban a Mária-oltár körül, de oly a d. ceg, módos tartású egy sem volt mint Erzsébet. Nem is tudta egész mise alatt le venni Berkesz Jóska róla a szemét! Hanem Erzsébet is rajta felelt a szemét a nyalka bajszú Berkesz Jóska tovább, mint egy menyasszonyak szab d. lett

volna s azután is mindig találta a mellette lévő lányon valami igazítani valót csak hogy lopva oda-oda tekinthessen ahol a Jóska ült. Nem is volt azután maradása a legénynek s otthon addig beszélt az édes anyjának, míg az fel nem vette legszebb öltözék ruháját, fejére kötötte legszebb selyem kendőjét és elment Erzsébethez »tapogatózni.«

Bizony ha szegény Matyi látja milyen szívesen fogadja Erzsébet Berkesznét, hát gondolt volna valamit! Bevezette a »tisztá házba« és még a kötényével le is törölte a széket amire ültette.

Berkeszné, hogy ne sokáig vesztgesse az időt, ilyen fogadtatás után nem is volt értelme mindjárt rátérni jövelele céljára.

— Látad-e Jóska? itthon van.

— Látam, felel pirulva Erzsébet.

— Sajnálja, hogy vagy két héttel előbb nem jött, akkor te nem lehettél volna a Matyi mátkája.

— Akkor lett volna késő, ha egy hét múlva gyön haza, mondja Erzsébet halkán.

— Hát most még nem késő?

— Nem, felel határozottan a leány.

Ebből aztán Berkeszné megértette a mit akart. Egy héttel az esküvő előtt még vissza lehet küldeni a jegyet.

— Hát jól van. Megmondom Jóska-nak és siet a jó hírrel haza fiához.

Az nap vissza lett küldve a Matyi mátká kendője.

Másnap az egész falu tudta, mert foszlányt hasogatva lobogott ki a Matyiék padlás szelőlőn. Ahogy azt a foszlányt tépett kendőt fujja a szél, csapkodja az eső a míg egy piciny darab lesz belőle, úgy fog a Berezvai Erzsébet boldogsága is semmivé válni.

A visszautasított jegyesek így »rontják« meg — boldogságuk megrontóját.

Erzsébet sokszor remegett, félt, hiszen anyai esetet tudtak néneasszonyok neki felhozni, amelyekben mindig megbosszulódott a kendő visszaküldés, hogy még bátrabb leányt is mint Erzsébet — elfogott volna a félelem.

Csak mikor a Jóska karikagyűrűje ott csillogott az ujján akkor lett nyugodtabb, akkor kezdett bizni a jövő boldogságában. Hiszen Jóska azt mondta neki: olyan végtelen lesz az ő boldogságuk, mint az a gyűrű.

Elérkezett a menyegző napja is. A környék minden valamire való családja hivatalos volt. A főispán vállalta el az egyik násznagyit tisztet és az ő szép két lován vitték a menyasszonyt új otthonába: Szentesre. A kocsi hosszu sora kísérte a boldog új házasság kocsiját. A legnagyobb része Szentesen lakott, a többi vendégek pedig a község határáig kísérték őket.

A kocsisok alig tudták a tüzes paripákat megzabolyítani s a néha elsütött pisztoly durranástól még jobban megvadultak.

A férfiak az elfogyasztott bortól, a nők a vigalom mámorától nem igen gondoltak vesztélyre. Pedig a halál hű szolgája a Szerencsétlenség már ott igazgatta ujját a borzalmas kasszának. Hiába volt a sinek átjárójánál a figyelmeztető tábla: Vigyázz, ha jön a vonat! Nem látta azt most senki! Amint a közeledő vonatot sem vette senki észre, mert sűrű akáccsoport takarta el. A futtyét sem hallotta senki!

Ki figyel ilyenkor vonatgyűrűre!

Mikor a vonat meglátta már minden késő volt. Éppen a menyasszony kocsija került a vonat elé. A menyasszony szép fejét egy darabon magával húzta a kerék. A többi kocsi lovai megbokrosodtak a vonattól és visí-

Bosznia a magyar királysághoz II. (vak) Béla király alatt csatoltatott, Béla király fiát Lászlót boszniai hercegnek nevezi, 1135-ben felvette a Ráma királya címet, magát a kis országot bánok által kormányozza.

A boszniai bánok legelső s legnevezetesebb alakja Borics bán, aki 1163-ban Magyarország zászlós urai közt szerepel, azonban IV. István-nak megtagadja az engedelmességét, felhasználván a trónviszályt, magát függetleníteni akarja, azonban az ismét trónra jutott III. István által legyőztetett és ismét az előbbi függésbe került, boszniai bán lett, de nem Bosznia fejedelme.

Borics bánja alatt alakult Berecz, amelynek neve a magyar okmánytárban Comitatus Berecz elnevezéssel fordul elő a Drina folyó mellett, amellyel Bosznia nagyobbított, Ozorát Sóföldjét (mai Hercegovinát) Boszniához csatolták a magyar királyok ugyanebben az időben.

III. Béla király alatt Bosznia bánja Kolin bán volt, ki magát »Fiduciarius Regnis Hungariae« címezi.

II. Endre alatt fia Kálmán herceg helyre állítja Boszniának a magyar királyságtól való függését, Blazsujban felépíti Szent Péter egyházát.

A tatár járás alatt Ninoslav függetleníteni akarja Boszniát, azonban IV. Béla Ninoslávot a magyar királyság fenhatóságának elismerésére kényszeríti és megerősíti a bosznia püspökség adomány levelét.

1263-ban IV. Béla király, a leányát Ágneszt, azután ennek fiát, Bélát nevezi ki Bosznia bánjának és mivel uralkodásának végén Boszniában zavarok törnek ki, Kotroman Istvánt küldi Boszniába, akit bánnak nevez ki.

1322-ben Kotroman István fia, Kotromanovics István és Babonics Iván a bánok.

A boszniai püspök Róbert Károly alatt Djakovára tette át székhelyét állandóan, mint-hogy a bogumil vallás Boszniában teljesen uralkodóvá lett.

I. (nagy) Lajos király alatt Dusán István szerb fejedelem Bolgárország elfoglalása által félelmes hatalommá emelte Szerbiát és felvette a cári címet, Kohomanovics István 50000 lovasal és 30000 gyaloggal tört be Dusán Ist-

tástól. Szerencsés volt, aki egy borda, vagy lábtöréssel megmenekült. Matyi — talán, hogy utoljára még lássa volt mátkáját az utszélen állt — a mikor a menet a töltés felé bajtott.

A katasztrófa után mint egy sebzett vadállat ordítva rohant a vonat mentén és Erzsinek foszlánnyá tépett testét szedte össze. A fejét erőszakkal kellett tőle el venni. Erzsi meghidegült száját csókolta, miközben érthetetlen szöveget motyogott.

A nászból, gyász lett. Matyi elvesztette eszét megőrült. Az ő nagy szíve, egyszerű agya nem bírta ki a megrázkódtatást.

Most ész nélkül járja a falut. Ruháját megtépi a galy, szép barna haja kócosan, hosszan lóg le homlokára. Nem bánt senki. Csak fel-fel hangzó panaszos kiáltása:

— Erzsi, nem így akartam éni! szaggatja fel a hegedni kezdő sebeket! És Tini néni szava követi a Matyi kiáltását, mint egy refrain:

— Ugy-e mondtam, ugy-e mondtam? Nem jót hoz az a vasut.

Mintha sors mindenben Tini néni akarna igazat adni, a jóindó, de egyszerű nép kezd városi igényül lenni. A munkát kerüli, a gazdaságot hanyagolja. Az asszonyaik kezdenek se-lyemben, bársonyban járni.

Már oda jutottunk, hogy gazdáink közül nem egy béres lett a volt birtokán. Mennyien vannak, akik vagyonuk romjaival kíváncsornak!

Bizony, bizony fogyunk, pusztulunk s az akáclobok sem integtnek már olyan barátságosan mint eddig. Azokra is rá nehezedett valami nyomasztó, fájó érzés. Talán már az illatuk sem olyan, mint eddig volt?!

ván birodalmába, elfoglalta Trebinjét és vidékét, Dusán visszaveri őt és követeli, hogy leányát Erzsébetet neki adja feleségül, amit a hős bán megtagad. Erzsébet később Lajos király neje lett.

I. Lajos azután helyre állítja a rendet Boszniában.

Katromanovics István után Tvarkó lett a bán Boszniában, aki magát I. Lajos halála után Bosznia királyául koronázta meg.

Ugy látszott, hogy ekkor Bosznia elszakadt a magyar királyságtól; Tvarkó meghódítja Dalmácia és Horvátország nagyrészét, Szerbiát magához csatolja, egy nagy délszláv birodalom kifejlődése áll be a történelemben, azonban a boszniai zsupánok ekkor már hívják be a törököt Tvarkó ellen. Zsigmond király hiába törekszik a magyar királyság jogát érvényesíteni vele szemben, vezérei nem szerencsések.

Utódja Dabissa lett.

Nápolyi László trónkövetelő a Palisznayakban Dabissa és Zsigmond ellen támogatókra talál, ekkor Dabissa elismeri a magyar korona és Zsigmond magyar király felsőbbségét, Bosznia visszakérül a magyar fennhatóság alá.

Ezután Zsigmondnak Hrvojjával kellett küzdenie, aki a Tvarkó birodalmát akarta felállítani, végül azonban ez is meghódult, azonban hódolata nem őszinte, behívja a törököt és 1415-ben a török segítséggel leveri a magyar sereget, a vezérek: Maróthy János, Gara János és Csupor Pál fogságba estek.

A törökök 1416-ban alapították vrhboszniai szandzsákokat és Szerajevo török várost.

1434-ben a boszniaiak újra meghódították Zsigmondnak.

Ezután Mátyás királyságra jutásáig Tamás boszniai király megtagadta az engedelmességét a magyar koronának, sőt a törökök egész Boszniát elfoglalták, ekkor tértek át a bosnyákok a bogumil vallásról a mohamed vallásra.

I. Mátyás 1463-ban betört Boszniába, 30 várat és jajczát visszavette a törököktől Ujlaky Miklós macsói bán kormányzójává nevezte ki kir. címmel, Jajcza és Szrebernik vidékéből a jajczai és szreberniki bániságot alakította.

A törökök 1528-ban foglalták el Jajczát és Banjalukát, a két legutolsó magyar várat.

Történeti kutforrásaink egyikét a Corpus Juris képezi, melyben a kir. eskümintában 1351-től kezdve feltaláljuk a magyar király címei között a »Ráma« királya címet egészen mostanáig.

Van azonban egy másik történeti kutforrás a Corpus Jurisban és ez a törvények befejezése, ahol elől az egyházi méltóságok, utóbb a főrendek írják alá a bitelesítést.

III. Endre király 1301-ben alkotott törvényt Tamás bosnai püspök szintén aláírja és ettől kezdve 1848-ig alkotott törvények »Befejezés« címénél a bosnai püspök aláírása mindennél szerepel. 1792-ben Kerticza Máté Ferenc már úgy írja alá: boszniai vagy diakovári és szerémi püspök és ez az aláírás 1848-ig. A bosnai püspök címet ma is adományozza a király, habár 1881-ben Szerajevóban érsekséget alapított uralkodónk s ehhez a pápai jóváhagyást is megszerezte, Stadler József személyében pedig az érseket is kinevezte.

Boszniának és Hercegovinának a lehető legrövidebb története ez, amelyhez a magyar fegyverek dicsősége szolgáltatja a ragyogó ke-
retet.

Dus László.

Ujévi tisztelgések Nagyváradon.

Ujév napján a szokásos üdvözlések, bár szűkebb keretben, ezuttal is megtartattak Nagyváradon.

A hivataloknál a tömeges tisztelgések elmaradtak s így a városnál, vármegyénél, kir. pénzügyigazgatóságnál a tisztviselők testületileg nem jelentek meg a hivatal vezetőik előtt, de egyenként felkeresték őket s kifejezték az évforduló alkalmából jókívánataikat.

A városi tisztviselők csupán Glacz Antal főispánt üdvözlötték.

A nagyváradai függetlenségi párt ragaszkodott a régi szokáshoz s a párt választmánya élén előbb dr. Stokker József és dr. Adorján Emil alelnököket kereste fel s nevükben dr. Pácz Sándor üdvözlötte őket, amire dr. Stokker József szívélyes szavakban mondott köszönetet.

Majd a párt elnökét Szokoly Tamás orsz. képviselőt keresték fel, akit dr. Adorján Emil szép beszédben üdvözlött, s egyben kifejezést is adott a bizalomnak, amelylyel a párt a kormány iránt viseltetik. Felemlítette s megköszönte Szokoly Tamásnak buzgó fáradozását a közügyek s különösen Nagyvárad város ügyei körül.

Szokoly Tamás meleg közvetlenséggel válaszolt az üdvözlésre. Viszonozza a jókívánásokat és fejtegeti, hogy az országos pártnak egy »kalandor-kompánia« rombolását kellett eltüntetnie és építéssel felváltania. A párt most alapozási munkát végez. A kormány pedig, mely iránt határtalan bizalommal van, a kisemberek érdekéért dolgozik. A párt programjából megvalósult az ingyenes népoktatás és a tisztviselők fizetésrendezése. A bankkérdésben biztató uton haladnak előre s a kormány meg fogja találni a megoldás nyitját. A választói jog terén szebb jövőben bízik, a párt követeli az általános választói jogot, olyan vezérekkel, mint Kossuth Ferenc, Apponyi Albert és Günther Antal nincs ok a félelemre. Meggyőződése az is, hogy Wekerle Sándor jó szívet viseltetik a függetlenségi párt iránt és nem igaz az, hogy furfangos, ravasz ember volna, ellenben népnek igazságos atyja. A nagyváradai tisztviselők ügyét is szeretettel intézte el. Az ország kiadásai nőnek, ezért kell az adóreform progresszív, igazságos alapon. Köszöni még egyszer az üdvözlést.

A képviselő választát élénken megéljelték.

Ezután a függetlenségi párt küldöttsége Glacz Antal főispánt kereste fel, aki a városháza bizottsági termében fogadta a tisztelgést. Dr. Stokker József üdvözlötte a főispánt, mint a párt egyik tántoríthatatlan hívét.

Glacz Antal főispán örömmel fogadta a jókívánatokat és jóleső szívet látja, hogy nemcsak a politikáját, de az ő személyét is támogatják Nagyváradon. Hiszi, hogy a békés együttműködés az új esztendőben is sikeres lesz. Igéri, hogy a függetlenségi lobogóhoz, mely alá oly szépen tömörül a város polgársága, hű marad. A szíves üdvözlést melegen köszönte meg a főispán, akit zajosan megéljelték.

Városi virilisek.

Nagyvárad város igazoló választmánya tegnap délután ülést tartott, a melyen a decemberben megválasztott egy új városatyja, dr. Grósz Menyhért megválasztását igazolták s végleg megállapították az 1909. évi legtöbb adót fizetők névjegyzékét.

Az 1908. évi virilisek közül kimaradtak: Farkas Izidor, Kóhn Dávid, Poynár Sándor, Sonnenwirth Simon, dr. Sonnentfeld Zsigmond, Ternyei Antal, dr. Waldmann Mór és az elhaltak: Óváry Sándor, dr. Radó Ignác és id. Rimanóczy Kálmán, tehát összesen tizen; akik helyett új tagok lesznek; ifj. Berger Sámuel, dr. Friedländer Sámuel, Kepes L. Miklós, Löwinger József, Knapp Lajos, Klein Sámuel, dr.

Nyiry Ödön, ifj. Popper József, Rothbart Bernát és dr. Váradi Ödön. Az új tagok közül csupán ifj. Berger Sámuel mint virilis, dr. Friedländer Samu pedig mint választott, korábban már tagjai voltak Nagyvárad város törvényhatóságának, míg a többi nyolc ezuttal került először be a város tanácstermébe.

A folyó évi virilisek között van: gyáros és nagyiparos 22, ügyvéd 9, táblabíró 2, orvos 1, bankigazgató 6, kereskedő 12, a többi gyógyszerész, kir. közjegyző, mérnök és magánzó. Keresztény 19, izraelita 43.

A végleg megállapított legtöbb adót fizetők teljes névsora különben a következő:

Ifj. Berger Sámuel, dr. Bárdos Imre, Bognár Sándor, Breider Ármán, Brüder, Jenő, Deutsch K. I., Diósi Lajos, Farkas József, dr. Friedländer Sámuel, Fábry József, Fleischhacker Gyula, Grósz Sándor, id. Guttmann József, Harmathy Károly, Huzella Gyula, Incze Lajos, Incze Lipót, Kepes Ignác, Kiss Károly, Kepes L. Miklós, dr. Kurländer Ede, Leitner Márton, Lewitter Miksa, dr. Löblé László, Löwinger József, dr. Miheli Lajos, Miskolczy Barnabás, Molnár Lajos, Molnár Henrik, Moskovits Adolf, dr. Moskovits József, Moskovits Farkas, dr. Moskovits Miklós, Knapp Lajos, Klein Sámuel, Moskovits Miksa mérnök, Moskovits Miksa vezérigazgató, id. Moskovits Mór, ifj. Moskovits Mór, dr. Munk Béla, Müller Salamon, dr. Nyiry Ödön, ifj. Popper József, Rothbart Bernát, dr. Váradi Ödön.

A délolaszországi pusztulás.

Budapestiek pusztulása. — Nagy aggodalmak a fővárosban.

Sajnos, úgy látszik, hogy a magyarányszerencsétlenségnek magyar áldozatai is vannak. Többek között a nagyváradiak emlékeztetésében levő Tassy Pál koronaügyész helyettes és a kiváló politikusok Hodossy Imrének az apja Pál, kik számos magyar társaságában Szicíliában töltik a telet s kikerül eddig semmi hír sem hallik.

A sujtott lakosság felségítésénél nagyszemű adományokban nyilvánul meg a művelt emberiség szolidaritása. Az adakozók élén Ószentsege X., Pius pápa áll egy millió lírányi adományával.

A ma érkezett híreink a következők:

Tassy Pálék eltűnése.

A katasztrófa kaoszából lassanként részletek is szivárogtak ki s ezek már budapesti áldozatokról is számolnak be. A magyar áldozatok között sejtik Tassy Pál helyettes koronaügyészt és feleségét. Tassyék ugyanis Olaszországban töltik a telet s idehaza Baross-utcai lakásukon csak a cselédség maradt. A helyettes koronaügyész rendszeresen szokott levelet vagy levelező lapot írni haza, azonban december 24-ike óta egyáltalán semmiféle értesítés nem jött tőlük. A katasztrófa után a konzul utján érdeklődtek Tassy Pál után, azonban háromszori sürgöny megkeresésre sem jött semmiféle válasz.

Tassy Pálról és feleségéről a leghatározottabban azt hiszik, hogy ő is odapusztult. Ez a hír az egész fővárosban nagy aggodalmat keltett. Bennünket nagyváradiakat közelebről is érdekel a koronaügyész sorsa, amennyiben itt Nagyváradon, mint törvényszéki elnök s később mint főügyész szerepelt.

A korona ügyészen kívül még dr. Gedeon rendőrorvos és Hodossy Pál a feleségével együtt szintén az eltűntek között szerepelnek. A fővárosi eltűntekről egyáltalán semmiféle értesítés nem érkezett, ami városszerte nagy aggodalmakat keltett.

A pápa egy milliót adott.

Róma, A X. Pius pápa egy millió lírára emelte fel adományát a calabriai inségesek javára. Nápolyban a királyi palotát sebesültek számára rendezték be. A katasztrófa színhelyén erősen halad a mentőmunka, amelyben a Franciaországból, Spanyolországból és Németországból megérkezett hadihajók is részt vesznek. Eddig már huszezer katona érkezett Szicíliába és Kalabriába. A hadügyminiszter ezerkétszáz métermáza kenyeret, hatszázötvenezer doboz huskonzervet, kilencezer sátot, hatezer takarót, kilencezer lepedőt küldött Messzinába. Katarzáróba százezer doboz huskonzerv és tizezer takaró érkezett. Rómából naponta huszezer adag kenyeret s egyéb helységekből is nagyon sok eleséget küldenek. A kisebb helységekből is, amelyek egészen elpusztultak, megkezdődött a mentés. Egy szocialista képviselő, ki megjelent a katasztrófa színhelyén, azt mondja, hogy a katonák hősök módjára viselkednek, ellenben a munkások a legtöbb esetben megtagadják a segítséget, s ahol segítenek, szemtelenül nagy árakat követelnek.

Milánó, jan. 2. Egy millió lira folyt be itt az inségesek számára. Az új esztendő és Szilveszter, mely máskor nagy vigasztalás közben töltik el, most ünnepies csendben folyik le. Messzinában három orosz tengerész is elvesztette életét mentés közben. Az orosz tiszték nagy bámulattal beszélnek a királyné önfeláldozásáról. Eléna királyné egyszerű ruhában sürgött-forgott a romok között. Egy hajón berendezett kórházban virraszt.

Róma, jan. 2. Reggióból jelentik: A halottak száma a reggiói és palmi kerületben harmincezer. A földrengés minduntalan megismétlődik és folyton szakad az eső.

Róma, jan. 2. Kereskedelmi miniszter intézkedett, hogy a kereskedőket megmentsék és fizetésükre hat havi moratóriumot adott.

Nápoly, jan. 2. Messzinában, Reggióban nagy a hullaszag. A holttesteket éjjel-nappal takarítják. A katonákat is nehezen ételmezik, mert kevés az eleség.

Messina végpusztulása.

Messina, jan. 1. Azt hiszik, hogy a romok alatt még nagyszámú élő emberek vannak. A mentők elsősorban azokra a helyekre fordítanak figyelmet, ahonnan a romok alól még kiáltások hallhatók. Messzinába csak azokat eresztik, akiknek csak dolguk van. A fosztogatás ellen szigorú intézkedéseket tettek. A Sutley nevű angol hadihajó az angol hajóraj tenger-nagyával fedelzetén Cataniába ment. Ha itt a kórházakban és magánházakban hely van a hajón szállított sebesültek számára, úgy azokat ott helyezik el, ha nem, úgy Maltába viszik őket.

Reggio di Calabria katasztrófája.

Reggio di Calabria, jan. 2. Az aosta herceg meglátogatta a Humbert-féle kerületben lévő kórházat, a melyet a római Vörös-Kereszt egylet állított fel és amelyben ötszáz sebesült van. — Mindenütt szilveszteri jelenetek játszódnak le. Carlo B. rími mérnököt legutjabb gyermekével karjai között halva találták. A

mérnök megmentette feleségét és négy gyermekét és amidőn a házába behatolt, hogy ötödik gyermekét is megmentse, a ház beomlott. A viharos tenger elpusztította a kikötőben levő kőraktárakat.

Személyvonat a hullámokban.

Reggio di Calabria, jan. 2. Reggi Lazzaro és Bagnara között az egész partvidék elpusztult. Egy hatalmas hullám Villa Sano Giovanni közelében magával rántott egy személyvonatot. Este a vasutvonalat ismét helyreállították. A sebesülteket számos olasz és angol csomagszállító gőzös segítségével elszállítják.

Milano, január 2. Milanóban eddig önkéntes adományokban egy millió líránál többet gyűjtöttek. Szilveszter különben oly zajos és vidám éjszakáját Nápolyban most nagyon csendesen ünnepelték. Messzinában a mentés munkája közben három orosz matróz életét veszttette el. Az orosz tengerésztisztek a legnagyobb csodálattal beszélnek Elena királyné önfeláldozásáról. A királyné egyszerű aszonymnak öltözve buzdít a mentési munkálatoknál és lelkesítő szavakkal buzdítja a munkásokat és katonákat, kik a romok alól a sebesülteket és halottakat ássák ki. A királyné két nap óta virraszt a kórháznak berendezett »Regina Margherita« hajó fedelzetén, a betegeket ápolva és köztöztetve, miközben mint egy közönséges ápolónő a betegek hordozásánál is segítkezik. Néha, a nagyon is szomorú látványoknál a királyné csak nagynehezen tudja könnyeit visszafojtani.

A segítség.

Reggio, január 2. Az aostai herceg meglátogatta a sebesülteket. Szilveszteri jelenetek játszódtak le. Egy mérnököt kis gyermekével karján találtak halva. Feleségét és négy gyermekét megmentette és amidőn ötödik gyermeke után ment, a romok eltemették.

Messina, jan. 2. Azt hiszik, hogy a romok alatt még sok élő ember van. A segítőakció elsősorban ezek kiszabadítására irányul. Messzinába csak oly embereket engednek, akiknek ott dolguk van. A fosztogatók ellen szigorúan lépnek fel. A »Sutley« angol hadihajó ötszáz sebesültet vett föl.

UJDONSÁGOK.

* **A kórház-utcai vasúti hid kibővítése.** A kereskedelemügyi miniszter ur által 1908. évi december hó 19. én 98216 III. száma alatt kelt leiratában a kórház-utcai vasúti aluljáró kibővítésére a közigazgatási bejárást elrendeltetvén, annak fogantatására határidőül 1909. évi január hó 5. ik napjának d. e. 9 órájára kitűztetett, s összejövetel helyéül a nagyváradi állomás felvételi épülete jelöltetett meg. Miről Nagyvárad város közönségét arról értesitem, hogy a kitűzött határidőben fogantatandó bejárást alkalmával a tervezet ellen netalán észrevételeiket megtehetik s amennyiben a kibővítés által területileg érdekelve volnának a tárgyalásra meg is jelenjenek Nagyvárad város közigazgatási bizottságának 1909. január hó 2-án. Glacs Antal főispán, mint elnök.

* **Rimanóczy-requiem.** Tegnap volt egy éve, hogy a város társadalmának egyik humanusan gondolkodó nagy férfia öröknyugalomra tért. Ez évforduló alkalmával a Szent

Vince intézetben requiemet tartott *Fetszer Antal* felsz. püspök. *Rimanóczy Kálmán* egyik jóltevője volt az intézetnek, arról végrendeletében is gyönyörűen emlékezett meg, az intézet is hálásan őrzi és kegyelettel ápolja emlékét.

* **Kitüntetések.** A király Szent-Imrey Jenő kuriai bírónak, nyugdíjaztatása alkalmából sok évi hű és buzgó szolgálati elismerésül, a Lipót-rend lovagkeresztjét; Meskó Pálnak, a »Magyar Gazdaszövetség« titkárának, a szociális és szövetkezeti ügyek terén szerzett érdemei elismerésül a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta.

* **Román értékpapírok Nagyváradon (?)** A budapesti államrendőrség főkapitányi hivatala köriratban kereste meg a magyarországi rendőrhatalásokat, hogy a Romániában nemrég gyanus körülmények között elhunyt Cantili György egyetemi tanár szenátor hagyatékából egy nagy csomó s jelentékeny értéket képviselő román értékpapír eltűnt és pedig múlt évi november hó végén. Miután az a gyanu, hogy e papírokat a tolvajok időközben már értékesítették is, a hatóság az irányban puhatol, hogy nem kerültek-e Nagyváradra az itteni román pénztáratba ezen értékpapírok.

* **Halálozás.** Egy törekvő fiatal építész ragadott el a halál. *Schlosser Sándor* nagyváradi építész-mérnök az 6-év és ujév határán, Szilveszter éjjelén éjtéli 12 órakor hosszas szenvedés után elhunyt Debreczenben. *Schlosser Sándor* Nagyváradon alakított virágzó építészeti vállalatot. Több évig *Rimanóczy Kálmán* irodájában működött, majd önállóította magát s több izléses épület dícséri tervező képességét. A halál híre váratlanul érte nagyváradi ismerőseit, kik a rokonszenves, képzett és szorgalmas fiatalembernek szép jövőt jósoltak. Ezt a szépen induló pályát szakította most ketté a halál. A temetés tegnap történt meg Debreczenben.

* **Ökörösorda a vonat előtt.** Csütörtökön délután nagy riadalmat okozott a Bihar-diószegi állomáson egy ökörösorda, mely a robogó vonat elé került s onnan megvakulva száguldott a közeli szőlőhegyek közé, más része pedig a községebe. Az eset úgy történt, hogy Margittáról három hajcsár hajtott egy ökörösordát Diószegre Weinberger Józsefhez. A csorda szerencsésen megérkezett a diószegi állomásra és ott a közeli tisztáson pihentek. Rövid pihenés után a csordát megindították. Eközben indult el az állomásról Nagyvárad felé a délutáni személyvonat. A hajcsárok nem vették észre a közeli vonatot és a csordát a sín páron keresztülmenni a síneken, mikor a vonat közüjük rohant s három ökröt elütve széttepett. A csorda épségben maradt része megvadulva rohant szét leteperve mindent, ami elébe került. Az emberek rémülve menekültek a bősziült állatok elől s így az egész csorda annyifelé futott, ahány ökréből állott. A vonat megállott, később a helyszíni jegyzőkönyv felvétele után egy negyedórai késéssel tovább folytatta útját. Az esetről az állomásfőnök jelentést tett a csendőrségnek, mely megindította a vizsgálatot s ennek során megállapították, hogy a gondatlanság csakis a hajcsárokat terheli, miért is ezek el en tették folyamatba az eljárást. A hajcsárok hárman voltak, azonban az eset után nyomban megszöktek. A csendőrség nyomoz utánuk.

* **Szerencsétlenül járt rabbi.** Szerencsétlen véget ért tegnap a mezőkeresztesi rabbi. *Klein Sámuel* 40 éves rabbi csütörtökön este szekéren érkezett haza a közeli faluból. A

rabbi lakása előtt mikor a lovak megállottak és a rabbi le akart szállani a lovak valamivel megijedtek s magukkal ragadták a szekeret. A rabbi a szekérről a földre esett és pedig oly szerencsétlenül, hogy az esés következtében agyrázkódást szenvedett. A rabbit eszméletlenül vitték be a lakására, ahol két napi leggondosabb ápolás dacára is tegnap este meghalt.

* **Winkler Lajos nyugdíjazása.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter értesítette Nagyvárad város hatóságát, hogy *Winkler Lajos* nagyváradi községi polgári iskolai igazgatót saját kérelmére nyugdíjazta, évi 3040 korona nyugdíjjal. *Winkler Lajos* távozását a községi polgári iskola éléről bizonyára mindenki sajnálattal veszi tudomásul. Hosszu 40 évig szolgált Nagyvárad tanügyét, még attól az időtől kezdve, mikor még községi iskoláink a kezdet nehézségeivel küzdöttek s tanítóit igen szerényen díjazhatták, Fáradhatatlan munkával, szorgalommal, odaadással töltötte be mindég állását s azonkívül társadalmi és hírlapírói téren is nagy tevékenységet fejtett ki. S most midőn becsületet munkával betöltött hosszu évtizedek után elhagyja helyét s nyugalomba vonul, az a tisztelet és szeretet kíséri, amelyet hasznos és eredményes működésével méltán kiérdemelt. *Winkler Lajos* családjával már felköltözött Budapestre.

* **Elosipett tolvaj.** Gyelán Tógyer ó-palotai földműves tegnap bejött Nagyváradra s az ujesztendő tiszteletére alaposan leitta magát. A Torna utca és a Nagyvásár-tér szegletén leverte az italt a lábáról és elaludt. *Jeremiás József* csavargó látván a kedvező helyzetet, Gyelán szőrtarisnyáját, melyben pénzt is sejtett, elemelte és futásnak eredt. A menekülő tolvaj azonban egy rendőr-altszót elfogta s bekísérte a rendőrségre, ahol lezárták.

* **Tolvaj új pinoér.** Kertész Lőrinc fakereskedő tegnap délben átadott az Ujvilág-kávéházban alkalmazott *Gencz János* pincérnek egy nyolcvan koronát tartalmazó borítékot azaz, hogy ezt dr. Erdős Adolfnak kézbesítse. *Gencz* a pénzzel egyenesen Kolozsvárra szökött. Ellogatása iránt intézkedett a rendőrség.

* **Verekedő postakocsisok.** A Csengeri-utca 6. számú házban tegnap délután hatalmas verekedést rögtönöztek *Dán János* és *Mira Dániel* postakocsisok. A dühös felek csak rendőri közbelépésre állottak el a verekedés folytatásától. Az ügynek a járásbíróóság előtt lesz folytatása.

* **Találtak egy lópokrócot.** Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen, I. e. 7. sz. szobában.

* **Öngyilkos menyasszony.** Berettóujfaluból jelenti tudósítónk, hogy ott tegnap egy fiatal 20 éves leány öngyilkosságot követett el. *Furta Margit* 20 éves leány már egy éve menyasszonya *Bereczky Lajos*nak. *Bereczky Lajos* mint tényleges katonát levitték Hercegovinába. A leány e feletti elkeseredésében tegnap délben gyufaoldatot ivott s pár órai kínlás után meghalt.

* **Megyei közigazgatási bizottsági ülés.** A megyei közigazgatási bizottságnak a reánk következő szerdán kellene megtartani január havi ülését. Szerdán azonban ünnep lesz s e miatt az ülést a jövő szerdára azaz január 13-ára halasztották.

Ma délelőt 10-től 1 óráig
a Pannónia-étteremben
a 37-ik gyalogezred zenekara
játsszik

A »Pannónia« kávéházban ma és minden
vasárnap ezte katona zene játszik.

* **Magyar daltársulat a Korona-kávéházban.** A Korona-kávéházban esténként egy elsőrangú erőkből szervezett Magyar Daltársulat tartja művészi nivón álló előadásait; a társulat műsora a legkedveltebb újdonságokból van összeállítva. Kiemeljük a műorból *Janó a drótostót* 3 személyes operetét, valamint *Betyár-élet* magyar jellegű daljátékot meg kell említeni *Sarai Sz. Károly* művezető rendezőt saját műsorával, *S. Tubai Aranka* énekes és táncosnőt, *Gyöngyösi Mici* a közkedvelt énekesnőt, *Nádasi Ilona* és *Németh Szidi* énekesnőket, *Kiss Dani* baritonistát, a közkedvelt *Dévai-párt*, mint *Lengyelzsidó bocherimitátorok*, kik esténként óriási tetszést aratnak kitűnő duettjükkel, valamint *Grecz karmester* művészi játékát, melyel estélyről-estélyre emeli az előadás színvonalát. Előkészületben az *Acél király* kacagató bohózat, amely a budapesti kabarettekben feltűnő tetszést aratott. Kezdeté este 9 órakor. *Becses* pártfogást kérve *Dévai Sándor*, igazgató.

Pénzhamisítók Nagyváradon.

Az utóbbi időben a valódi pénzhamisítók letették a meggazdagodás vágya által kezükbe adott szerszámokat és teret engedtek a Szabó-és Tapaszi-téle hamisításoknak. Most már szinte ritkaság-számba megy, ha akad egy-két szerencsét próbáló ember, aki szembe mer szállni az esélyekkel és kísérletézni mer a pénzgyártás terén. A mostani pénzhamisítók oly primitív kulturájú emberekből akad, hogy nem csoda, ha az első kísérletezés után a hatóság kezébe jutnak. A legújabb pénzhamisító-szövetséget tegnap sikerült lelepleznie a hatóságnak és annak tagjait letartóztatni.

Az esetről tudósításunk a következő:

Lupuj Demeter Szilágysomlyói gazdálkodó ember már régebben foglalkozott a pénzhamisítás gondolatával, azonban a kivitelle sem alkalmas eszközöket, sem pedig társakat nem talált. Hosszu fáradozás után végre sikerült *Szatmári János* nagyváradi cipészt megnyerni magának. *Szatmári* munkanélküli ember volt s könnyen állott *Lupuj* szolgálatára.

A pénzhamisítás tervének most már két embere volt, csakhamar megvolt a harmadik is *Csóka Tivadar* személyében. *Csóka Tivadar* újpesti lakos és szívesen vitte bele pesti tapasztalatait a szilágysomlyói társaság terveibe. Ezek a tapasztalatok legnagyobbbrészt a *Lupuj Demeter* kizsákmányolására irányultak.

Csóka és *Szatmári* működése mindössze abban nyilvánult meg, hogy segédkeztek *Lupuj*nak és e közben annak vagyonát pusztították. A pénzhamisítók öt koronásokat akartak készíteni.

A hamisítványokat még nem hozhatták forgalomba, mert a három ember munkálkodásának híre ment a faluban és tudomást szerzett róla a csendőrség is, mely nyomban megindította a nyomozást.

A csendőrség nyomozásáról tudomást szerzett a két segítő társ is és megszöktek *Szilágysomlyóról*. A csendőrség így csak *Lupuj*t tudta letartóztatni. Tegnap a csendőrök Nagyváradon jártak és itt folytatták a nyomozást, melynek során *Szatmári*t letartóztatták. *Csóka* Budapestre szökött, azonban ma már ő is kezébe került a hatóságnak.

IRODALOM.

A Holnap és Wilde Oszkár.

Párisban emléktáblát állított a Holnap — egyelőre nem önmagának, hanem csak *Wilde Oszkár*nak, a »mult század legnagyobb színi-jének.«

Határozottan jól összehalmozottak a megtisztelték és a megtisztelték.

Wilde Oszkár írói kiválóságát senki sem vonja kétségbe; ellenben az bizonyos, hogy a legnagyobb lángelmének éppen őt elnevezni, a Petőfi, Arany, Madách, Schiller, Goethe, Heine, Puskin, Lermontoff, Hugó, Masset, Dyron Dickens és még annyi valódi lángelme mellett: nevetség. A Holnap igen sok igazi geniet találhat, a kik minden tekintetben messze tulszárnyalják Wildeot. Azaz van egy pont, a miben Wilde kiválik: perverz kicsapongásai, a melyekért 2 évi fegyházat is kapott. Ezzel valóban tulszárnyalta minden irótársát s ha ezt irigylik és ünneplik Holnapék, legyen gusztusuk szerint. Csak azt restelljük, hogy a párisi feliraton magyarul is ki van írva a hódolat, hogy a Holnap mint magyar irodalmi társulat szerepel. Odakint fölötté kevesen tudják, hogy a Holnapnak mily kevés köze van a magyarsághoz — s még kevesebb köze az irodalomhoz.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Vasárnap d. u.: Kék egér, este: Zách Klára.

Hétfő: Tatárjárás.

Kedd: Velencei kalmár.

Szerda délután: Csókkirály, este: Náni.

Csütörtök: Velencei kalmár.

Péntek: Tatárjárás

Szombat: Paraszatbecsület. Harag.

Vasárnap délután Sultán. Este: Pádua hercegnője,

Jánosvitéz Ujév első napján este a magyar daljátékok egyik legjobbját a *János vitéz* utította fel az igazgató. A darab előadása egyike volt a legjobbaknak. Ujak voltak a szerepekben Diósi Nusi (Iluska és a francia király leánya), Gózon Gyula (Bagó), Dési Alfréd (császár) és Hajnal György (a francia király). Diósi Nusi Iluskája a legjobb Iluskák egyike volt, miég mint a francia király leánya hanggal nem győzte eléggé. Gózon kedves hangja tetszett a közönség. Dési Alfréd még jókora tulzásaival sem tudta Bérczit e szerepben pótolni. Hajnal ötletes rögzöztései állandó derűtségben tartották a közönséget. —II.

EGYESÜLETEK.

A szabadiskola előadása. A Bihar megyei Népnevelési egyesület szabadiskolája ma vasárnap délután 5 órakor tartja ötödik előadását a községi polgári fiúiskola II. emeleti zenetermében. Előadók lesznek dr. Krüger Aladár ügyvéd ur, ki a magyar perrendtartásról fogja a hallgatókat népszerű alakban tájékoztatni és Horváth István tanár, aki a csillagos ég jelenségeit fogja ismertetői. Az előadásban részt vehet mindenki teljesen díjtalanul. Együttal arról is értesíti a szabadiskola elnöksége a továbbképző tanfolyam hallgatóit, hogy az esti előadások a megállapított időben este félkenczór a polgári iskolában január 4 én meg fognak kezdődni. Az elnökség.

Orvosok szakülése. A Bihar megyei Orvos gyógyszerész- és Természettudományi-Egylet talyó évi január hó 4-én délután 5 órakor rendes szakülést tart.

Igazságszolgáltatás.

Az 1909. évi esküdtek.

A folyó évben működni fogó esküdtek névsorát most adta közre az esküdteket összehallító bizottság. A névsor a következő:

Adám Gusztáv Székelyhid, dr Adorján Ármin, dr Adorján Emil, Achandes István, Albert András Nagyszalonta, Altnóder Endre, Altnóder Vince, Ambrózy Márton, Andrányi Gusztáv, Andriska József, Aradi Bálint Harsány, dr Babos János Székelyhid, Bacz Endre, N. Bagdi Sándor B.-Nagybajom. Bagi Imre Nagyszalonta, Bajó Imre Nagyszalonta, Balassa István B.-Diószeg, ifju K. Balogh Berencz Nagyszalonta, Balogh Ferenc Margitta, Balogh János, Balogh József Gaszt, Balogh Kálmán, Balogh Lajos Székelyhid, Balagsó Sándor Nagyszalont, Bánáti Márton, Bánfi Sámuel, Barabás Béla, Aaranyi András, Bardon Ferenc, dr Bárdos Imre, Bartha Endre, Bartha László, Bartha Márton Nagybajom, Barthos Elemér, Barthos Gábor Jákó-Hodos, Bartsch Sándor. Báthory Ferenc, Báthory Zsigmond M.-Telegd, Bameister Ernő, Beczkay Lajos, dr Békefi Gyula, Bencz Gyula, Bencsik Sándor Sályi, Beóthy Lajos, Bereczki Dániel Bihar, Bereczky Imre Nagyszalonta, Bereczki József Nagyszalonta, Bereczki Sándor Nagyszalonta, Berey András Nagykereki, Berei Károly Komádi, Berkes Bertalan, Berkes Mór, dr Berkovics Ferenc, Bertsey György, Bige György, Bihari János B.-Ujfalu, Bihary Károly, Bihari Zsigmond Nyüved, Biró Imre, Bitzy János Rév, Bleyer József, Bócz Gyula, Bodnár János, Bogáti Mihály B.-ujfalu, Bogdán Jenő, Bogdány Béni B.-Nagybajom, Boglucz Béla Tenke, Bodnár Sándor, Borbély Imre Nagyszalonta, Borbély László Nagyszalonta, Bordó Ferenc, dr Boros János, Boros Mihály Sarkad, Bor Áron Sarkad, Borsi József B.-Püspöki, Borsi Károly B.-Püspöki, Botyán Pál Belényes, dr Bölönyi Andor B.-Ujfalu, Bölönyi György B.-Ujfalu, ifj. Bőszörményi Géza, Bőszörményi Lajos Nagyszalonta, Bugye Máttyás, Bugyi Sándor B.-Püspöki, K. Bujdosó Bálint Komádi. (Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

Kossuth Ferencz levele!

Tek. Balázsovich Sándor gyógyszerész urnak Sepsiszentgyörgy.

»Csuzos bántalmaknál az »INDASZESZ« bedörzsölése jó hatásnak mutatkozott. Kérem legyen szives nekem három üveggel küldeni.

KOSSUTH FERENCZ.

Számos előkelőségek és orvosok igazolják, hogy a törvényesen védett székelyhavasi

INDASZESZ

gyógyfű sósborszesz

legjobb szernek bizonyult a test és izmok edzésére. Üdítés frissit. Megóvja a testet a hideg káros befolyásától. Massagehoz (Gyuró-kenő-kura) felette ajánlatos. Leghatásosabb szer csuz, köszvény, rheuma, fejfájás, nátha, influenza, tagszaggyatás és mindennemű meghűlésből eredő bajok ellen. A székelyhavasi »INDASZESZ« össze nem tévesztendő más sósborszesz készítményekkel, melyek egyszerű szeszkeverékek, holott az »INDASZESZ« székelyhavasi gyógyfűvekből előállított és hatásában felülmúlhatatlan gyógyszerkülönlegesség.

Készíti Balázsovich Sándor gyógyszerész Sepsiszentgyörgy. A törvényesen védett székely-

havasi »INDASZESZ« kapható 2 és 1 koronás üvegekben az országban mindenütt. Főraktár Nagyváradon Nyiry György örökősei gyógytárában.

A legjobb kutyakalács volt és marad a Fattinger féle Kutya-Kalács, mely az összes e fajta tápszerrek közül a legjobb összetételű és táperejű. 50 kg. 23. — K., 5 kg. bérmentve 3. 20. K. Fattinger-féle Puppy-Bisquit kölyök kutyák részére. 50 kg. 26. — K., 5 kg. bérmentve 3. 50 K. Arjegyzéket bérmentve küld Fattinger's Patent Hundekuchen und Geißligel-Intterfabrik, Wiener-Neustadt. 250-nél több első díj. A Fattinger-féle tápszer állatorvosi ellenőrzés mellett készül.

Globusz

femtisztító kivonat

minden más tisztítószer felülmul

KÖZGAZDASÁG.

Az adóreform és a kamarák.

A napokban közöltük a kereskedelmi és iparkamarák állásfoglalását a kormányval szemben, az új adótörvény tervezetét illetőleg. Ebben arról panaszkodnak a kamarák titkárai, hogy a pénzügyi kormány nem veszi figyelembe a kereskedelmi és iparkamarák által a tervezetben a kereskedelem és iparra vonatkozólag állítólagos sérelmek orvoslása iránti kérelmüket s most már nem is fordulnak többet ez irányban a pénzügyminiszterhez, mivel azok orvoslására nincsen kilátás.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara most beküldötte hozzánk azoknak a pontoknak a felsorolását, amelyeknek, a sérelmek enyhítéseül, teljesítését megígérte a miniszter, éppen a kamarák közbelépése alapján, amely enyhítés tehát tisztán a kamaráknak köszönhető. Összesen 45 pontban sorolja fel ezeket a pótlásokat a kamara.

Ezeket kívül a következőkben foglalja össze a kamara azon módosításokat, amelyeket a kamarák a pénzügyminiszternél kérték, de amelyek figyelembe vételére nem tett ígéretet a miniszter:

I. A kereskedők és iparosok adóterhe nem emeltessék és főképp ne magasabbra, mint az osztrák verseny kereskedelem és ipar adója.

II. A kereseti adó kulcsa 5 százalékról 3 százalékra volna leállítandó.

III. A kereseti adó alapja az előző 3 év átlaga alapján volna megállapítandó.

IV. Az adóalapból úgy a kereseti, mint a jövedelmi adónál az összes állami törvényható-

sági és községi adóknak s pótlékoknak levonása megengedendő volna.

V. A minimális adóalap kiszámítását a kisebb szorzó alkalmazása volna előírandó magas lakbérű városokban, valamint ha a foglalkozás természete, vagy nagy gyermek-létszám, vagy albérlők, ágyrajárók, kosztosok, elszegényedett rokonok eltartása teszi a nagyobb, illetve drágább lakást szükségessé.

VI. A szolgálati viszonyban levő (köz- és magántisztviselők) adóslapjának megállapításánál a lakbér ezután se vetessék adóalapul.

VII. A keresetet csökkentő körülmények, betegségek, üzemmzavarok, elemi csapások a jövedelem adó-alapjának leszállítására szolgáljanak indokul.

VIII. Az előző év vesztesége nemcsak ipari r. t.-nál, hanem minden r. t.-nál legyen levonásba hozható a jövedelemadó alapjából.

IX. A nyilv. szám köt. váll. adóalapja ne emeltessék mesterségesen indokolatlan levonási tilalmakkal, nevezetesen meg volnának engedendők a következő levonások:

1. a halasztó ügyletek (koszt, üzlet) tárgyát alkotó értékpapírok folyó kamatai;

2. az új részvények után az üzleti év kezdetétől a befizetés napjáig a részvényesek által tényleg befizetett kamatok, ha az új részvényesek az aladtőke-felemelés esztendejének osztalékában részesednek;

3. Azon összegek, amelyek a vállalatok az intézetek kebelében kizárólag alkalmazottaik javára létesített jótékony alapoknak vagy intézményeknek juttat.

4. Az üzleti év végéig lejárt időszakra eső passzív vagy leszámított kamatok.

5. A vállalat által az igazgatóságért, tisztviselőkért és egyéb alkalmazottakért fizetett adók és illetékek.

X. Elhagyandó volna a nyilv. szám köt. váll. kereseti adójáról szóló törvényjavaslat 18. §-ának utolsó bekezdése, amely szerint a vállalat tárcájában levő értékpapírok árfolyamának emelkedése vagy csökkenése az adóköteles jövedelem megállapítását nem érinti.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 31.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt. — — —	— — —	10.38
Rozs okt. — — —	— — —	8.96
Zab májusra — — —	— — —	— — —
Zab okt. — — —	— — —	7.04
Tengeri máj. 1908. — — —	— — —	6.85
Tengeri jul. — — —	— — —	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 31.

Osztrák hitelrészvény	— —	631.25
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
Leszámitoló bank	— —	743.75
Rumamurányi — — —	— —	561.50
Osztrák m. államvasúti részv.	— —	692.25
Közuti vasút — — —	— —	552.—
Városi villamos vasút — — —	— —	269.—

A szerkesztőség felé

Dr. VOSKICS GYULA.

M. kir. államvasutak igazgatósága.

332442—C. III.

Bérletjegy átírások a m. kir. államvasutaknál.

A m. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint 1909. évi március hó 1-től kezdve az évi és félévi bérletjegyeknek, valamint a díjszabáshoz fűzött félévi fegyváltásra jogosító évi igazolványoknak más személyre való átírása általában ki van zárva.

Dz alól kivételnek csak (akkor van helye, ha a bérletjegy illetve igazolvány tulajdonosa elhalálozik és ez állami an-zkönyvi bizonylattal beigazoltatik.

Budapest, 1908. december hó 18-án.

Az igazgatóság.

DENT GLOVES ÉS FOWNES GLOVES

A VILÁG LEGJOBB KEZTYÜI KAPHATÓK. PFAFF CZÉGNÉL

PFAFF CZÉG VADÁSZ KÜLÖNLEGESSÉGEI MEGÉRKEZTEK

PFAFF CZÉG LONDON PARIS ÉS BERLINI NYAKKENDŐ ÚJDONSÁGAI PAZAR VÁLASZTÉKBAN MEGÉRKEZTEK

Nagy alkalmi vásár.

Legcélszerűbb ajándéktárgyak

hölgyek és urak részére.

Külön gyermekjáték osztály.

Szép kivitelű gyermekjáték-újdonságok.

Francia babák óriási választékban és rendkívüli nagy választék játék különlegességekben, melyek legolcsóbban kaphatók

Waldmann Ernő

Diszmuáruk, sport és utazó cikkek üzletében, Rákóczi-ut, az Orsolyazárdával szemben.

Interurban Telefon 371.

VASUTI MENETREN D.

ÉRVÉNYES OKTÓBER 1-TŐL.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Tvsz.	Sz. v.	Gy. v.	Oda. — Vissza.	Tvsz.	Sz. v.	Gy. v.	Tvsz.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	
—	7 20	8 20	12 20	2 25	—	5 40	9 15	Ind. Budapest	Erk.	5 00	7 20	7 50	—	1 40	6 40	9 40
—	—	10 28	2 43	+3 41	—	8 13	10 23	Nagykátán	—	2 44	5 11	6 34	—	12 30	5 04	8 26
—	9 16	11 21	3 40	4 16	—	9 02	11 19	Szolnok	—	12 54	3 44	5 39	—	11 38	3 49	7 32
5 13	11 28	2 06	7 42	5 57	1 35	12 25	12 55	Püspökladány	—	5 06	12 54	3 56	10 20	9 52	12 48	5 27
5 27	—	2 18	7 59	—	1 49	12 41	—	Bárand	—	4 50	12 41	—	10 01	—	12 37	—
5 43	+11 48	2 33	8 18	+6 17	2 05	12 59	—	Sáp	—	4 29	12 25	—	9 38	+9 33	12 23	+5 07
6 07	12 04	2 52	8 44	6 32	2 26	1 56	1 31	Berettyófalva	—	3 59	12 05	3 18	8 56	9 19	12 05	4 53
6 21	—	3 05	9 01	—	2 38	1 50	—	Mezőpéterd	—	3 31	11 51	—	8 35	—	11 52	—
6 34	12 21	3 17	9 17	—	2 20	2 04	—	Mezőkeresztes	—	3 16	11 39	—	8 17	—	11 41	—
+6 41	—	—	+9 25	—	—	—	—	Artánd	—	+2 40	—	—	+8 07	—	—	—
6 51	—	3 30	9 37	—	3 04	2 18	—	Bors	—	2 29	11 26	—	7 54	—	11 30	—
7 00	12 35	3 38	9 41	—	3 13	2 27	—	Biharpüspöki	—	2 19	11 19	—	7 43	8 48	11 23	—
7 11	12 45	3 48	10 00	7 09	3 25	2 38	2 11	Erk. Nagyvárad	Ind.	2 5	11 09	2 39	7 28	8 41	11 14	4 15
—	12 58	4 10	5 44	7 14	—	3 06	2 18	Ind. Nagyvárad	Erk.	8 30	10 34	2 32	7 07	8 34	10 53	4 09
—	1 05	4 17	5 53	—	—	3 13	2 26	Várad-Velence	—	8 22	10 27	2 26	7 01	—	10 47	—
—	1 15	4 27	6 04	—	—	3 22	—	Fugyvársárhely	—	2 09	10 18	—	6 51	—	10 38	—
—	1 27	+4 38	+6 18	—	—	—	—	Szakadát	—	+7 55	—	—	+6 38	—	10 27	—
—	1 36	4 47	6 30	7 42	—	3 42	2 51	Mezőtelep	—	7 43	10 00	2 03	6 30	8 10	10 21	3 40
—	+1 43	—	+6 39	—	—	—	—	Mezőteki	—	+7 31	—	—	+6 21	—	—	—
—	1 50	—	+6 46	—	—	—	—	Czéczeke	—	+7 24	—	—	+6 14	—	10 09	—
—	1 56	5 02	6 55	7 55	—	3 58	+3 05	Élesd	—	7 17	9 44	+1 50	6 09	+7 58	10 04	+3 24
—	2 01	5 06	7 02	—	—	4 03	—	Élesd megálló	—	7 10	9 38	—	+6 03	—	9 59	—
—	+2 10	—	+7 12	—	—	—	—	Rikost	—	+7 00	—	—	+5 56	—	—	—
—	2 23	5 25	7 46	8 15	—	4 22	3 26	Rév	—	6 50	9 25	1 37	5 47	7 46	9 47	3 08
—	+2 27	—	—	—	—	—	—	Rév megálló	—	6 39	—	—	+5 41	—	—	—
—	+2 32	5 33	7 55	—	—	4 30	—	Zichy barlang	—	+6 33	9 16	—	+5 36	—	9 39	—
—	+2 37	+5 38	—	—	—	—	—	Vársonkólyos	—	+6 27	+9 13	—	+5 31	—	—	—
—	2 49	5 49	8 13	—	—	4 44	—	Brátka	—	6 15	9 04	—	+5 21	—	9 28	2 49
—	2 57	5 57	8 22	—	—	4 52	—	Jádvölgy	—	5 38	8 56	—	+5 13	—	+9 20	—
—	3 08	6 08	8 35	8 48	—	5 03	—	Bucsa	—	5 26	8 47	—	+5 03	—	9 13	2 34
—	+3 19	—	+8 48	—	—	—	—	Feketető	—	+5 13	—	—	+4 50	—	—	—
—	3 32	6 30	9 07	9 03	—	5 27	4 16	Csucsá	—	5 04	8 31	12 55	4 33	7 07	8 58	2 19
—	5 20	8 27	11 50	10 30	—	7 27	5 53	Erk. Kolozsvár	Ind.	1 30	5 59	11 10	—	5 21	6 49	12 32

Nagyvárad—Vaskóh.

Tvsz.	Szv.	Oda. — Vissza.	Szv.	Tvsz.
5 30	4 30	Ind. Nagyvárad	Erk.	9 49
5 42	4 41	Várad-Velence	—	9 38
+5 57	+4 56	Rontó	—	+9 24
6 07	5 05	Félicsfürdő	—	9 17
6 24	5 21	Kardó	—	9 03
7 07	5 58	Nyárló	—	8 37
7 21	6 11	Magyaryepes	—	8 25
7 39	6 23	Tasádfő	—	8 09
7 55	6 43	Drágszéke	—	7 55
8 14	7 00	Magyarszéke	—	+7 36
+8 28	+7 13	Dused	—	+7 22
9 01	7 45	Szombatság-Rogoz	—	6 56
9 14	7 56	Hollód	—	6 46
9 29	8 10	Gyanta	—	6 23
+9 37	+8 17	Fekete Kápolna	—	+6 14
9 51	8 31	Sólyom	—	6 00
+10 00	+8 39	Belényesörvényes	—	+5 53
+10 10	+8 45	Borz	—	+5 44
10 22	8 59	Belényesujlak	—	5 34
10 36	9 11	Sonkólyos	—	+5 22
+10 50	+9 29	Fenes	—	+5 11
11 19	9 41	Beléyues	—	5 01
+11 30	+9 54	Dragonyesd	—	+4 42
11 46	10 07	Szudrics	—	+4 31
12 00	+10 18	Rieey	—	+4 21
12 19	+10 34	Lunka-Rézbánya	—	+4 05
12 35	10 49	Erk. Vaskóh-Barest	Ind.	3 53

Vésztő—Kötegyán—Hollód.

Vv.	Vv.	Oda. — Vissza.	Vv.	Vv.
4 45	5 10	Ind. Vésztő	Erk.	4 02
5 07	5 28	Okány	—	4 20
5 23	5 43	Gyanta	—	9 02
5 36	5 59	Sarkadkeresztúr	—	9 43
5 52	6 07	Méhkerék	—	8 33
6 00	6 14	Erk. Kötegyán	ind.	8 06
6 16	6 30	Kötegyán	—	7 19
6 20	6 34	Pósa	—	7 07
6 48	7 02	Illye	—	6 51
7 02	7 16	Csegöd	—	6 34
7 12	7 26	Erdőgyarak	—	6 25
7 21	7 35	Árpád	—	6 16
7 39	7 53	Feketebátor	—	6 06
7 52	8 06	Feketető	—	5 41
8 17	8 31	Tenke	—	5 24
8 37	8 51	Rippa	—	5 13
8 49	9 03	Mocsár-Gyanta	—	4 51
8 59	9 13	Hollód	—	4 40

Szombatság—Rogoz—Dobrest.

Vv.	Tvsz.	Oda. — Vissza.	Vv.	Tvsz.
9 30	7 30	ind. Szombatság-Rogoz	erk.	6 41
9 59	+8 19	Nánhegyes	—	+6 14
10 09	8 29	erk. Dobrest	—	6 04

Nagyvárad—Békéscsaba—Szeged—Arad.

Szv.	Mv.	Szv.	Mv.	Szv.	Vv.	Oda. — Vissza.	Vv.	Szv.	Mv.	Mv.	Szv.	Szv.
6 02	8 01	10 20	1 13	4 45	7 40	ind. Nagyvárad	erk.	8 28	9 40	12 05	3 10	4 00
6 12	8 13	10 30	1 25	4 56	7 53	Ossi	—	8 14	9 29	11 52	2 57	3 49
6 29	8 33	10 48	1 48	5 15	8 22	Less	—	7 54	9 12	11 30	2 35	3 33
—	8 44	10 56	2 00	+5 25	+8 33	Gyapju	—	+7 40	—	11 4	+2 20	3 22
6 44	9 03	11 03	2 19	5 34	8 43	Csótfa	—	7 30	8 54	11 03	2 10	3 15
—	+9 13	—	2 31	—	+8 55	Pusztaradvány	—	+7 17	—	10 58	+1 47	—
—	+9 20	—	2 39	—	+9 04	Madarász	—	+7 09	—	10 30	+1 40	—
7 08	9 27	11 16	2 51	6 02	9 24	Nagyszalonta	—	7 02	8 31	10 22	1 33	2 51
—	+9 40	—	3 07	—	+9 38	Pusztabarmód	—	+6 5	—	10 05	+1 16	—
7 28	9 59	11 44	3 27	6 24	9 52	Kötegyán	—	6 11	7 54	9 52	+1 04	2 32
7 39	10 11	11 53	3 40	6 33	10 05	Sarkad	—	5 54	7 41	9 29	12 44	2 22
—	10 23	12 02	3 53	+6 42	+10 17	József szanatórium	—	5 40	—	9 15	12 30	+2 12
—	+10 27	12 05	3 58	+6 45	+10 21	Gyulai városerdő	—	5 35	—	9 10	12 25	+2 08
7 58	10 39	12 18	4 12	6 57	+10 37	Gyula	—	5 25	7 18	8 56	12 14	2 01
—	+10 51	—	4 27	+7 07	+10 50	Biczere	—	+5 05	—	8 36	+11 58	—
8 17	11 04	12 37	4 42	7 18	11 05	erk. Békéscsaba	—	4	—	6 56	8 18	11 43
—	16 12	3 29	6 54	9 06	11 30	erk. Arad	—	5 09	—	8 18	11 25	4 16
10 45	1 42	4 22	9 36	11 01	—	erk. Szeged-Rókus	—	3	—	10 59	3 01	—

Nagyvárad—Gyoma.

Vv.	Szv.	Oda. — Vissza.	Szv.	Vv.
6 20	2 00	ind. Nagyvárad	—	9 20
6 36	2 14	Ossi	—	9 03
6 51	2 28	Uj Palota	—	8 47
7 05	2 40	Gyires	—	8 33
+7 19	+2 53	Vize-Gyán	—	+8 17
7 25	3 00	Körösszeg	—	8 11
7 37	3 10	Nagy-Harsány	—	7 59
7 57	3 29	Sza ál	—	7 48
8 14	3 45	Nagy-Tóti	—	7 25
8 26	3 57	Komádi	—	7 10
8 44	4 14	Iráz	—	6 52
9 17	4 3	Köt	—	6 38
9 42	5 01	Vésztő	—	6 13
10 25	5 41	Szeghalom	—	5 44
10 41	5 56	Körösladány	—	5 3
10 58	6 12	Kéthalom	—	5 5
11 42	6 33	Déaványa	—	4 47
12 00	6 53	Özdamajor	—	4 35
12 23	7 18	erk. Gyoma	—	4

Megnyitak a Fekete Sas nagyszálloda éttermei.

Nagyvárad valóságos látványosságát képezi a Fekete Sas éttermei és földalatti (souterrain) vendéglőhelyiségei. Pazar fény közepette a legmodernebb berendezés biztosítja a kitűnő kényelmet ezen helyiségekben.

Kitűnő magyar és francia konyha, kiváló bel és külföldi borok, Dréher féle dupla márciusi sör.

Társas étkezések céljára a legalkalmasabb helyiségek állanak rendelkezésre. Valóban méltán rászolgál ezen helyiség és annak fáradságot nem kimélő bérloje BENRÁD ALBERT arra, hogy a nagyközönség öt pártfogásban részesítse.

Közgazdasági Korona Takarékos és Hitelszövetkezet.

Belépési felhívás

a Közgazdasági Korona Takarékos és Hitelszövetkezet II. évtársulatába.

A második évtársulat 1909. január hó 1-én kezdődik és tagjait három evenat üzletrészenként 1 korona befizetésére kötelezi.

Három hónapon át történt befizetés után amennyiben a részletek pontosan be lettek tartva az összeg 1/3 részét a betevők kölcsön vehetik.

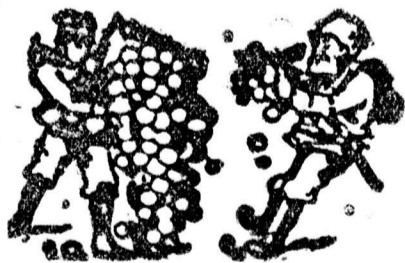
A beiratások üzletrészenként 20 fillér beiratási díj lefizetése mellett a Közgazdasági Bank Részvénytársaság (Teleki-u. 10.) üzlethelyiségében s a körözött aláírási iven történik.

A heti egy koronás üzletrészeket minden helybeli szövetkezeti tag lakására küldött, óvadékkal bíró pénzbeszedő szolgálja szedi be.

A vidéki szövetkezeti tagok befizetéseiket a postatakarékpénztár útján portómentesen tejesíthetik.

Közgazdasági Korona Takarékos és Hitelszövetkezet.

Szőlő-oltványokat

szállit, fajtiszta sárgáért jótállva legdusabb választékban a már évek óta elsőnek

és legmegbízhatóbbnak ismert:
Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep.

Tulajdonos: Caspari Frigyes,
Medgyes 39. sz. (Nagyküküllő-megye)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részéről érkező elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől szómint irasbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

Az téli ujdonságok már megérkeztek!!

Férfi kalapok, ingek, nyakkendők, és zsebkendők különlegességek, női berliner, gyapju és selyem kendők, és eszarpok. — Schroll féle sítónok és vásznak paplanok mesés olcsó árakban! Szabó kellékek, bélés árak!

Kézimunkák és minden hozzávalók

!! FELTŰNŐ OLCSÓ ARAK !!

KLEPFER ALBERT

— FÉRFI ÉS NŐI DIVATÁRUHÁZÁBAN. —
Nagyvárad, Teleky-utca 28 szám.

TELEFON 703.

Tüzifát

legolcsóbb napi áron házhoz szállítanak

Weiszberger és Társa
tüzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: **Stein Lajos**
Nagyvárad, Fő-utca Nyiri ház.

Fatelepe: Várad-Velence. — Telefon: 688.

MOSKOVITS FARKAS és Társa

cipő és csizmagyár. Császári és királyi közös hadsereg szerződéses szállítók.
Nagyvárad.

Fiókküzetek:

Nagyvárad, Rákóczi ut Bazár épület.
Kizárólag finom különlegességek.

Nagyvárad, Kossuth-utca Gyár épület.
Finom és közönséges lábbelik.

Budapest, Rákóczy-ut 64. Budapest,
Andrássy-ut 17. Pécs, Király-utca 7
Petrozsény, Főtér. Sarajevo Rudolf u. 10.

Eredeti Gyári szabott árak!!!

Uj üzlet megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönségnek szives tudomására hozni, hogy a Saszalloda passagében fővárosi mintára, a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő, páratlan fényes berendezésű

hentesáru különlegesség és csemege-üzletet

nyitottam, hol saját gyártmányu mindennemű ezen szakmába vágó cikkeim naponta friss állapotban s csemege árak is kaphatók lesznek.

Becsés pártfogást kérve vagyok teljes tisztelettel

Fröhlich János.

Rosenzweig Róza (férj. Goldstein)

volt os. és kir. szabadalom tulajdonos. Első orvosilag elismert Párisi Mellfűző Műterme. — Alapított 1890-ben.

Nagyvárad, Rákóczi ut (Fő-utca.) Telefon 632. sz.

6 óra alatt mérték szerint pontosan és lelkiismeretesen készít párisi és brüsszeli fűzőket, csipőszorítókat, reform KÉSMÁRSZKY-féle nadrágok, testegyenestők. Raktáron tart 10 000

darab PÁRISI és ZWIKLIS fűzőket, MODELLEKET

és mind e szakba vágó kellékeket óriási választékban. Karácsony és ujév alkalmával 25% engedmény.

Kapható minden elsőrangú vendéglőben és kávéházban.

Magyar kir. államvasutak Igazgatósága.

30379—C. III. sz.

Új személy díjszabás életbeléptetése

A m. kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint a Nagy-Tapolcsány—Bosány—Trencsényi helyi érdekű vasuton 1909. évi február hó 1-én új személy díjszabás lép életbe, mely által a men etdíjak részben leszűllítanak, részben pedig fel-emeltetnek.

Az új személy díjszabás, melylyel a megnyitás napján életbelépett, díjszabás érvényen kívül helyeztetik, a m. kir. államvasutak díjszabás elárúsító irodájában (Budapest, Csengery-utca 33. sz.) annak idején 20 fillérért lesz kapható. Az igazgatóság.

Pénz.

Olesó

tőketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósít, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kieserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való adás-vételét vagy bérletét a legsikeresebb eredményel közvetít.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financiroza.

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
Nagyvárad, Mészáros-utca.

Telefon szám 424.

27

Magyar kir. államvasutak Budapest jobbparti üzletvezetősége.

55003—1908. II. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak budapest—gödöllői, budapest—ferencvárosi, hatvani, valamint esztergomi osztálymérnökségeinek területén levő póce- és szemétdödrök kitisztítási és kihordási munkáinak biztosítására nyilvános versenytárgyalást hirdetünk.

Pályázókat a költségszámítással felszerelt jogérvényes és bélyeggel ellátott ajánlatnak 1909. évi január hó 15-ére 12 óráig a m. kir. államvasutak budapest—jobbparti üzletvezetőség titkárságánál leendő benyújtására felhívjuk.

Bánatpénz fejében legkésőbb 1909. évi január hó 14-én déli 12 óráig 800 korona készpénzben vagy állami betétekre alkalmas értékpapirokban gyűjtőpénztárunknál leteendő.

Készpénz után kamat nem követelhető, az értékpapírok a budapesti tőzsde legutóbbi, de 14 napnál nem régibb árfolyama szerint és a névértéket meg nem haladó értékben fogadtatnak el. — Takarékbetét könyvek bánatpénzül nem tehetők le.

Posta útján beküldendő ajánlatok és bánatpénzek tértímeny mellett adandók fel.

A bánatpénz lefizetéséről szóló letétjegy, az ajánlatához nem csatolandó.

Szöbanfogy munkákra csakis magyar állampolgárok pályázhatnak.

Az ajánlatok között a szabadválasztási jogot magunknak tartjuk fenn.

Az ajánlat benyújtásához, valamint a munkák létesítéséhez kötött feltételeinket alább közöljük:

Az előforduló munkák, átalány ár mellett fognak kiadatni.

Az átalány árak az ajánlatban tisztán és olvashatóan számokkal, valamint betűkkel is kiürandók.

Az ajánlati árak ugy az egyes osztálymérnökségek területén levő pócegödörök tisztítására, valamint az összes munkára kiteendő.

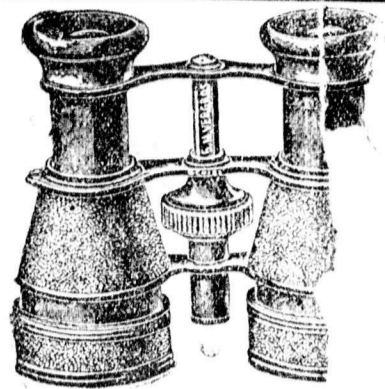
Fenntartjuk magunknak a jogot, hogy az egyes osztálymérnökségeknél előforduló munkákat külön-külön is kiadjuk.

Javított nagy vakarások nyomát viselő ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

A szerződés három évre vagyis 1909. évi február hó 1-től 1912 évi február hó 1-ig köttetik.

A teljesítendő munkákra vonatkozó bővebbi adatok, valamint az ajánlati minta pályázati feltételek az ajánlati költségszámítás, alulírott üzletvezetőség pályafentartási osztályában (külső Kerepesi-ut. szemben a keleti pályaudvar érkezési oldalával) I. emelet 49. sz. szoba, naponta a hivatalos órák, alatt megszerezhetők. Budapest, 1908. december 30.

A m. kir. államvasutak budapest—jobbparti üzletvezetősége.

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, ki-próbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

14 szerződésű Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközölte tnek!
!! Saját műhely!

Gőzmosóda vegytisztítógyár

Nagyvárad, Gilányi-utca.

Mos, vasal s ve yileg tisztít

Mindennemü fehérrnemüek mosását a legnagyobb pontossággal eszközöljük. — A vegyi tisztítónkban női és férfi-ruhák, blusok, függönyök, szőnyegek a legszakoszerűbben lesznek elkészítve.

A ruhák el és hezaszállítását saját

kocsijainkkal eszközöljük

Vidéki és városi telefon szám 308

Csak egy papírt szívunk, ez pedig

ABADIE

Tötös Mihály

Épület és díszmű bádgos mester
 :: Bethlen-utca 36. szám. ::

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget hogy épület és díszmű bádgos munkáim mellett elfogadok teljes fürdő berendezéseket, szőkőkúákat és vízvezetéseket saját rezervával, ugyszintén házaknak egész éven át jókarban tartását.

Nagyobb vállalatnál költségvetéssel díjtalanul szolgálók.

Helybeli és vidéki telefon száma 386.
 Ugyanott két tanuló felvétetik.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
 Nagyvárád, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
 uri szoba és szalon berendezések, mindennemű modern stílus szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok rendkívül nagy választékban. 220

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak
 Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen

BELÉPÉSI FELHÍVÁS.**A „Biharmegyei Korona Takaré- és Hitelszövetkezet“**

1909. ÉVI JANUÁR HÓ 1-ÉN UJ ÉVTÁRSULATOT
 KEZD, MELY 1911. DECEMBER VÉGÉIG TART.

A szövetkezetbe tagul bárki beléphet, ha legalább egy üzletrészt jegyez, vagyis legalább 1 koronának heti befizetésére kötelezi magát. A befizetett összeg három év leteltével, kamat és nyereséggel együtt a résztvevőknek készpénzben fizettetik vissza. Minden tag több üzletrészt jegyezhet.

A befizetési könyvecskék mindjárt a belépés alkalmával szolgáltatnak ki.

Vidéki tagok a befizetéseket posta cheque által teljesíthetik (portómentesen). A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és tagjainak lehetővé tenni, hogy szükség esetén gyorsan olcsó kölcsönhöz juthassanak, nemcsak a befizetett összeg erejéig, hanem azon felül is. Most végződő évtársulatunk is igen szép eredménnyel működik; tagjai a rendes takarékpénztári kamatlábnál jóval magasabb osztalékban részesülnek.

A szövetkezet helyisége a „Biharmegyei Takarékpénztár“ I. emeleti üzlethelyiségében van, Nagyvárád, Kossuth Lajos-utca 3. szám alatt.

Jegyzések itt, valamint a földszinten lévő váltóüzletben már a mai naptól kezdve elfogadtnak, melyek mielőbbi eszközésére felkérjük a szövetkezet t. tagjait, valamint az ujonnan belépni szándékozókat.

Nagyvárád, 1908. november hó.

534 1-16

A „BIHARMEGYEI KORONA TAKARÉK- ÉS HITELSZÖVETKEZET“ IGAZGATÓSÁGA:

Dr. Wallner Ödön Fleischhackker Gyula Pekanovits Imre
 Schwartz Ferenc Weinberger Jakab

Megérkeztek az összes őszi és téli ujdonságok

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházába,

minden cikkben, őszi és téli modell-felöltők, angol és skót kostüm-szövetek, blouse-selymek, szörme-collior blouseok és szoknyák igen nagy választékban és rendkívül jutányos árban árusíttatnak.

A legelegánsabb és legjobb kivitelű

angol kosztümök, francia ruhák, őszi és téli

peluche és szörme felöltők, ez évben ismét megnagyobbított saját mütermeimben szintén rendkívül jutányos árban vállaltatnak el. Müvezető főszabász: BÖHM. J. ur, az ARVAY JÁNOS és TSA budapesti cs. és kir. udvari szállító cég volt főszabásza.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.

